

Door de tijd heen

De volgende gebeurtenissen en ontwikkelingen die te maken hebben met sport, spel en lichaamsbeweging staan in willekeurige volgorde:

- 1 Door de ontwikkeling van de multiculturele samenleving in Nederland kwamen meer voetballers met een Surinaamse of een Marokkaanse achtergrond in het Nederlandse voetbalelftal.
- 2 Tijdens de Duitse bezetting werd het Joodse Nederlanders verboden op sportvelden te komen of lid te zijn van gemengde sportverenigingen.
- 3 Tijdens de bloeitijd van de Republiek vond een 'Kleine IJstijd' plaats met zeer koude winters. Er werd daardoor veel geschaatst, wat door schilders is vastgelegd in wintertaferelen.
- 4 Tijdens de renaissance greep men terug op de klassieke gedachte dat een gezonde geest in een gezond lichaam huisde, waardoor de belangstelling voor sport toenam.
- 5 Onder invloed van het opkomende feminisme gingen vrouwen zich verzetten tegen het idee dat sport niet geschikt was voor vrouwen. De oprichting van fietsclubs voor dames was daarvan een gevolg.
- 6 De Franse Verlichtingsfilosoof Rousseau schreef een boek waarin hij pleitte voor een natuurlijke opvoeding met voldoende beweging voor kinderen.

- 2p 1 Zet deze gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Vroegmoderne tijd

In 1552 publiceerde de Spaanse priester Bartolomé de las Casas zijn boek *Beknopt verslag van de vernietiging van West-Indië*, waarin hij de behandeling van de inheemse volkeren van Amerika door de Spaanse veroveraars veroordeelde. De las Casas was de eerste bisschop van Chiapas, in het zuiden van Mexico.

- 2p 2 Leg uit dat de opvatting van De las Casas verklaard kan worden vanuit zijn achtergrond.

In 1596 verscheen in Amsterdam een Nederlandstalige bewerking van het boek van De las Casas (zie vraag 2) met als titel *De spiegel van de Spaanse tirannie in West-Indië*.

- 2p 3 Noem de boodschap die met de Nederlandse titel werd overgebracht en geef aan waardoor deze boodschap paste bij de politieke situatie in de Republiek omstreeks 1600.